

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. IV. Vtrum realis susceptio Eucharistiæ, vel saltem ejus votum, sit
simpliciter ad salutem necessarium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

vel diversitatem numericam habere, ratione consecrationis, per quam conficitur; ita ut unum sit sacramentum, quod unicā consecratione conficitur; plura verò sacramenta, si distinctis numero consecrationibus conficiantur. Alii verò asserunt unitatem numericam Eucharistiæ, nec ex continuatione physica specierum, nec ex unitate consecrationis sumi, sed ex ordine ad unam sumptionem. Et hæc sententia probabilior videtur: quia Eucharistiæ sacramentum est institutum à Christo per modum convivii spiritualis, quo reficitur anima; unde de illo agendum est cum analogia ad convivium materiale, ut communiter docent Scholastici cum D. Thoma hic art. 2. Sed convivium materiale non habet suam unitatem numericam à physica continuatione ciborum, cum plura fercula inter se discontinua, possint in eodem convivio ministrari: nec ab actione quā præparatur, cum unica vel pluribus actionibus inter se discontinuis, & numero diversis, præparari possit; sed à cibus & ferculis prout ordinantur ad unam refectio- nem: Ergo pariter unitas numerica sacramenti Eucharistiæ, nec sumitur à communitate physica specierum, nec ex unitate consecrationis per quam conficitur, sed ex ordine ad unam numero refectio- nem ad quam deservit.

Deinde, in Missa Sacerdos dividit Hostiam in tres partes, & potest sumere sanguinem multiplici & distincto haultu, & tamen tunc sumitur unum tantum sacramentum, non obstante discontinuatione partium specierum: Ergo unitas numerica sacramenti Eucharistiæ, non sumitur ex continuatione physica specierum.

Si dicatur quod quælibet pars hostiæ, aut quælibet portio vini, non est materia integra, verum est; sed hujus nulla alia ratio assignari potest, nisi quia omnes ordinantur ad eandem numero refectio- nem; nam in qualibet est totum corpus, aut totus sanguis Christi: Ergo ex ordine ad unam refectio- nem spiritua- lem, unitas numerica sacramenti Eucharistiæ sumi debet, non verò ex continuatione physica specierum, vel ex unitate consecra- tionis; cum enim quæstio procedat de principio intrinseco individuationis, non est recurrendum ad causam efficientem extrinsecam. Præterquam quod, si unā consecratione plures hostiæ consecrentur, quæ à pluribus sumantur, erunt plura numero sacramenta.

Dices, Antequam sacramentum Eucharistiæ deserviat ad unam vel plures refectio- nes spiritua- les, præsupponitur constitutum, non solum in suo esse specifico, sed etiam in suo esse individuali, ut- pote jam existens à parte rei: Ergo ejus unitas nu- merica non sumitur ex ordine ad unam refectio- nem spiritua- lem.

Respondeo distinguendo Antecedens. suppo- nitur in suo esse individuali constitutum incom- pletè, concedo: completè, nego.

Explicatur: Duplex est constitutio sacramenti Eucharistiæ in esse individuali, una incompleta, conveniens ei ex intentione saltem virtuali Sa- cerdotis consecrantis, per quam deputatur ad unam vel plures refectio- nes; altera completa, quæ consequenter ad talem intentionem, idem sacramentum deservit de facto ad unam vel plu- res refectio- nes; quapropter licet Sacerdos con- secret plures hostias in ordine ad plures refectio- nes, non habent tamen completè, sed tantum inchoativè esse plura numero sacramenta, ante- quam in ipsa sumptione deserviant de facto plu- ribus refectio- nibus. Similiter si plures consecret in

Tom. IV.

ordine ad unicam numero refectio- nem, inchoati- vè tantum ex tunc erunt unicum numero sacra- mentum, completè verò in ipsa actuali & unica sumptione. Quod si post consecrationem eas ap- plicet ad plures refectio- nes, tunc sicut prior inten- tio eas consecrandi in ordine ad unicam refectio- nem mutatur: ita & constitutio incompleta sacra- menti in esse individuali, ab ea proveniens, ac proinde sient tunc plura numero sacramenta; eo- dem modo quo si unicam hostiam in ordine ad u- nicam numero refectio- nem consecraret, & tamen postea pluribus eam divideret. Neque verò id mi- rum videbitur, si attentè consideretur, sacra- mentum Eucharistiæ esse (ut supra dicebamus) ex sua institutione, convivium spirituale, dicens analogi- am ad convivium materiale; constat enim quod plura fercula, ex deputatione ad unam refectio- nem, constituunt inchoativè unum convivium; completè verò, quando postea ministrantur. Item manifestum est, primam illam deputationem posse mutari ita ut deserviant pluribus refectio- nibus, & ita plura convivia efficiant.

In istis: Intentio Sacerdotis consecrantis plu- res hostias ad unam vel plures refectio- nes, est quid merè extrinsecum sacramento Eucharistiæ, nihil reale intrinsecum ponens in speciebus consecratis: Ergo ab ea non potest provenire, etiam inchoati- vè, unitas vel pluralitas numerica istius sacramenti.

Respondeo distinguendo Consequens: Ergo ab ipsa non potest provenire, etiam inchoativè, unitas vel pluralitas numerica istius sacramenti, tanquam à ratione formali, concedo; tanquam à conditione requisita, nego. Quemadmodum enim intellectus dividens dies & annos, licet ex- trinsecus temporis, est tamen conditio ad ejus mul- tiplicitatem requisita; ita proportionaliter in præ- senti, ordinatio mentalis specierum ad unam vel plures refectio- nes in Sacerdote consecrante, habet se ad modum conditionis requisitæ ad uni- tatem vel multiplicitatem numericam ipsius sacra- menti.

ARTICULUS IV.

Utrum realis susceptio Eucharistiæ, vel saltem ejus votum, sit simpliciter ad salutem necessarium?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

Suppono primò, dupliciter posse aliquid dici simpliciter necessarium ad salutem, scilicet ne- cessitate præcepti tantum, si ex natura sua non ha- beat necessariam connexionem cum nostra salute, sed tantum ex præcepto divino vel Ecclesiastico; & necessitate etiam medii, si nempe etiam ex sua natura necessariò connectatur cum nostra salute, sicut ad gloriam requiritur gratia, & in adultis me- rita. Non agimus hic de necessitate præcepti su- mendis Eucharistiæ, de hoc enim differit S. Do- ctor infra quæst. 80., art. 11. sed tantum de neces- sitate medii, & inquirimus, an illa sit medium ne- cessarium ad salutem? Quod ut magis declaretur,

Suppono secundò, susceptionem Eucharistiæ aliam esse realem & sacramentalem, consisten- tem in sumptione specierum consecratarum, ad quam

Dd 2.

quam

quam Christus suos Discipulos invitavit dicens, *Accipite & manducate*; aliam mysticam & spirituales; sumptam scilicet pro desiderio & voto illius de qua dicitur Job. 31. *Quis det de carnibus ejus ut satureretur?*

74. Suppono tertio, votum alicujus rei esse duplex, explicitum & implicitum: explicitum est desiderium rei in seipsa, id est ad ipsam rem expressè cognitam terminatum; implicitum verò est desiderium ejusdem rei, non in seipsa distinctè cognita, sed in aliquo alio cum illa connexionem aliquam habente. Querimus ergo, an realis susceptio Eucharistiae, vel saltem votum ejus explicitum, vel implicitum, sit medium ad salutem necessarium? In cujus difficultatis resolutione, varia sunt Authorum placita.

75. In primis enim quidam haeretici Armeni existimant, realem susceptionem Eucharistiae, esse omnibus hominibus medium necessarium ad salutem; & propterea simul cum Baptismo Eucharistiam parvulis dabant, ut ex Guidone Carmelita refert Waldensis tomo 2. de sacram. cap. 97. Eundem errorem tribuere Graecis Jacobitis, & Nestorianis Prateolum, refert Suarez hic disp. 40. sect. 2.

Catholici verò in tres sententias divisi sunt, Suarez enim, Vazquez, & alii Recentiores communiter, docent Eucharistiam, neque in re, neque in voto, esse ad salutem necessariam. Aliqui verò, quos refert Vazquez hic disp. 169. cap. 2. asserunt Eucharistiam in voto explicito, necessariam esse ad salutem, necessitate medii; & de hoc sacramento eodem modo philosophandum esse existimant, sicut de Baptismo, & de Pœnitentia; ita quod sumptio realis Eucharistiae non sit determinatè necessaria ad salutem, sed casu quo non possit realiter & sacramentaliter recipi, debebat dari votum, id est desiderium talis sumptionis; sicut ad salutem requiritur votum explicitum, seu desiderium Baptismi, quando non potest reipsa suscipi, quod votum, seu desiderium, *Baptismus flammis* appellatur.

Sententia Thomistarum, inter has duas extreme oppositas medium tenet; docet enim votum Eucharistiae esse medium ad salutem necessarium; asserit tamen tale votum non debere esse explicitum & formale, sed sufficere implicitum & virtuale, quod in susceptione Baptismi, & aliorum sacramentorum imbibitur; quia nimirum Eucharistia se habet per modum finis omnium sacramentorum, & alia tanquam media ad ipsam ordinantur: quicumque verò appetit medium, implicite, virtualiter, & interpretativè censetur ipsum finem desiderare,

§. II.

Vera sententia triplici conclusione statuitur.

76. Dico primò, sacramentum Eucharistiae in re susceptum, non esse medium necessarium ad salutem.

Conclusio est certa de fide, & constat traditione & consuetudine Ecclesiae, tum in parvulis, tum in adultis. De parvulis extat definitio Concilii Tridentini sess. 21. cap. 4. ubi dicit quod parvuli, & usurationis carentes, nullà obligantur necessitate ad sacramentalem Eucharistiae communionem; siquidem per Baptismi lavacrum regenerati, & Christo incorporati, adeptam jam filiorum gra-

tiam in illa ætate amittere non possunt. De adultis etiam constat praxis Ecclesiae, quæ nec prostratis, nec vomitibus patientibus, nec ad mortem ducentibus, solent sacramentum Eucharistiae porrigere, etiam in mortis articulo; quod evidens argumentum est, realem & sacramentalem Eucharistiae susceptionem, non esse necessariam salutem medii ad salutem, nunquam enim Ecclesia propter adultos aut parvulos medio ad salutem necessario.

Addo quod, licet Eucharistia sit per modum cibi spiritualis animæ instituta, tamen vel non est unicus, vel non est omnino necessarius, quia nimirum per actus virtutum, maximèque charitatis, anima semel existens in gratia, sufficienter nutritur potest, & à contrariis defendi, deficiente Eucharistia: quando autem multi sunt cibi, & singuli sufficientes, nullus tunc determinatè est necessarius, sed aliquis indeterminatè: vel si cibi Eucharistiae sit simpliciter necessarius necessitate medii ad salutem, severandum per longum tempus in statu gratiarum cum sit cibi spiritualis, sufficit quod spiritualiter sive in voto suscipiatur.

Dico secundò, votum seu desiderium formale & explicitum recipiendi sacramentum Eucharistiae, non esse de necessitate salutis.

Probatur primò: Tunc solum votum explicitum, seu desiderium alicujus rei, est simpliciter necessarium necessitate medii ad salutem, quando res ipsa, aliquando saltem, si commode haberi possit, est ita necessaria: Sed realis susceptio Eucharistiae, nunquam est simpliciter necessaria necessitate medii ad salutem parvulis aut adultis, antecedenti conclusione ostensum est: Ergo nec votum formale & explicitum. Major probatur: Votum alicujus rei, est tantum propter ipsam, unde dicitur ejus vicarium; atque adeò non potest unquam esse magis necessarium ad salutem, quam sit res ipsa: hinc, quia professio in religione, nunquam per se est simpliciter requisita, sed tantum utilis ad salutem, votum ejus nunquam simpliciter est per se loquendo necessarium simpliciter ad hunc finem: Ergo, &c.

Probatur secundò conclusio: Gratiam amittimus post Baptismum, & gloriam, potest quis habere, sine reali susceptione Eucharistiae, & ejus voto formali & explicito: Ergo tale votum non est simpliciter necessarium necessitate medii ad salutem. Consequentia patet, Antecedens verò probatur. Si quis morti proximus, sumpto viatico peccet mortaliter, etiam si non recipiat iterum Eucharistiam, nec voluntatem habeat eam recipiendi iterum; potest tamen per sacramentum Pœnitentiae justificari, & obtinere gloriam post mortem: Ergo gratiam amissam post Baptismum, & gloriam potest quis habere, sine reali susceptione Eucharistiae, & ejus voto formali & explicito.

Nec valet quod aliqui dicunt, nempe hominem in tali casu teneri iterum sumere viaticum, si tunc tenetur iterum confiteri; regulariter tamen excusari, si huic præcepto non satisfaciatur; quia si quaereretur scandalum & probabilis suspicio manifestandi suum delictum. Non valet inquam, nam Ecclesia non solet morti proximis vis viaticum conferre, etiam quocumque scandalo secuto; & nullus Confessarius pœnitentem suum, qui post viaticum peccavit, obligatur iterum viaticum sumere, etiam si possit sine scandalo.

Dico tertio: Sacramentum Eucharistiae, in vo-
to, saltem implicito, tacito, & interpretativo
susceptum, est necessarium ad salutem, necessitate
medii.

1. Probatur primò conclusio ex illo Ioan. 6. Nisi
manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus
sanguinem, non habebitis vitam in vobis: Sed hæc intel-
ligi nequeunt de reali & sacramentali manduca-
tione Eucharistiae, neque de voto ejus formali &
explicite, ut patet ex dictis præcedentibus conclu-
sionibus: Ergo saltem explicite & intelligi de-
bent de voto implicito, tacito, & virtuali ipsius,
quod ut infra ostendemus, in susceptione Baptismi
& aliorum sacramentorum includitur.

2. Neque valet responsio Suariz, Vazquiez, & alio-
rum Recentiorum, dicentium hæc verba Christi
solum importare necessitatem præcepti. Nam
D. Augustinus variis in locis, verba illa extendit ad
parvulos, qui sunt incapaces præcepti, ait enim li-
bro 1. de peccat. meritis cap. 20. An verò quisquam
huc dicere audebit, quod AD PARVULOS hæc sen-
tentia Domini non pertineat? Erib. 4. contra duas
Epistolas Pelagianorum cap. 4. Hæc reconciliatio
(inquit) est in lavacro regenerationis, & Christi carne &
sanguine, sine quo NEQUE ETIAM PARVULI
possunt habere vitam in semetipsis. Vnde S. Thomas
hanc esse mentem Augustini declarat supra quæst.
6. art. 4. ad 2. comparans enim necessitatem Ba-
ptismi, & Eucharistiae, inter se, propter verba Do-
mini. Nisi quis renatus fuerit, &c. Et nisi manduca-
verit carnem Filii hominis &c. dicit illud esse intelligen-
dum de spirituali manducatione, non de sola sacramentali,
ut exponit Augustinus super Ioan. tract. 16. & 27. Ergo
sentit S. Thomas, agnovisse Augustinum in spiri-
tuali manducatione Eucharistiae æqualem necessi-
tatem, ac in ipso Baptismo; sumendo spirituales
manducationem, non pro desiderio speciali & ex-
presso sumendi Eucharistiam, sed pro illo ordine &
respektu, quem Baptismus implicite dicit ad Eu-
charistiam, utpote medium ad ipsam, tanquam, ad
suam ordinatum. Vnde idem Augustinus rela-
tus à D. Thomas hic art. 3. ad 1. Epistola ad Bonifa-
cium ait. Nulli est aliquatenus ambigendum, tunc unum-
quemque fratrem corporis sanguinemque Domini partici-
pem fieri, quando in Baptismo membrum corporis, Chri-
sti efficitur: nec alienari ab ipsius panis, calicisq; consortio,
etiam si antequam panem illum comedit, & calicem bi-
bat, de hoc seculo in unitate corporis Christi constitutus ab-
solutus.

3. Probatur secundò conclusio ratione fundamen-
tali, quæ sic potest proponi. Baptismus & Pœ-
nitentia sunt necessaria necessitate medii ad salu-
tem: Sed in Baptismo & Pœnitentia includitur
implicitè, virtualiter, & interpretativè, votum
Eucharistiae: Ergo sacramentum Eucharistiae in
voto, saltem implicito, tacito, & interpretativo, est
necessarium ad salutem, necessitate medii. Major
est certa, & patet ex dictis in Tractatu de Baptis-
mo. Minor verò quam negant Adversarii, fici-
tenditur. Sacramentum Eucharistiae est institu-
tum, tanquam finis universalis omnium sacramen-
torum, quæ proinde se habent ut media ordinata
ad ipsum: Sed in volitione medii includitur, impli-
citè saltem, virtualiter, & interpretativè, intentio
finis, seu voluntas & votum ipsius: Ergo in Baptis-
mo, & Pœnitentia, aliisque sacramentis, implicitè,
virtualiter, & interpretativè includitur votum Eu-
charistiae. Minor, & Consequentia sunt mani-
festæ. Major verò, in qua est difficultas, probatur
primò. Omnis res inclinatur in suam perfectio-

nem & consummationem, tanquam ad proprium
finem: Sed Eucharistia est perfectio & consum-
matio aliorum sacramentorum; quia gratia quæ
per aliquod sacramentum recipitur, habet nos
unire Christo: hæc autem unio maximè perficitur
& consummatur per Eucharistiam, tum quia in
illa maxima confertur gratia, tum etiam, quia
continet realiter corpus Christi. Vnde Diony-
sius cap. 3. de Eccles. hierarchia, quem citat S. Tho-
mas supra quæst. 65. art. 3. in argumento *sed contra*,
ait quod non contingit aliquem perfici, perfectione hie-
rarchica, nisi per divinissimam Eucharistiam: Ergo
sacramentum Eucharistiae est finis aliorum sacra-
mentorum.

Secundò eadem Major suadet: Sacramentum
quod confert illos effectus qui pertinent ad finem
ultimum, se habet per modum finis respectu alio-
rum: Sed sacramentum Eucharistiae habet con-
ferre effectus illos qui pertinent ad finem ultimum,
sicut est unio cum Christo, vita æterna, & resurre-
ctio corporum, juxta verbum Christi Ioan. 6. Qui
manducat me, & ipse vivet propter me.... Qui mandu-
cat hunc panem, vivet in æternum.... & ego resuscita-
bo eum in novissimo die: Ergo sacramentum Eucharis-
tiae est finis aliorum.

Tertio, Omnia sacramenta instituta sunt à
Christo, tanquam instrumenta quibus nobis com-
municatur virtus passionis, ut illi uniamur & in-
corporemur, tanquam membra capiti: quando au-
tem plura instrumenta seu agentia, ordinantur ad
aliquem effectum, id quod essentialiter & per se est
tale, est finis & principium eorum quæ participati-
vè sunt talia: sicut ignis est causa & finis omnium
ignitorum, quia istum effectum, qui est ignire, alia
faciunt in virtute ejus, & in ordine ad ipsum: Sed
effectus iste, qui est unire & incorporare nos Chri-
sto, essentialiter & per se pertinet ad Eucharistiam,
quæ realiter continet corpus Christi, & conjungit
nos illi: Ergo reliqua sacramenta non possunt
habere istum effectum, nisi in virtute Eucharistiae,
& in ordine ad ipsam, subindeque Eucharistia est
finis aliorum sacramentorum.

Denique, cum Deus sit finis omnium creatura-
rum, id in quo speciali modo inhabitat, habet eti-
am rationem finis respectu aliorum; unde quia De-
us est in Christo homine, speciali modo, per unio-
nem scilicet hypostaticam, Christus ut homo, finis
est omnium creaturarum; quare in Concilio Tri-
dentino sess. 6. cap. 7. dicitur, causam finalem iusti-
ficationis nostræ, esse gloriam Dei, & Christi: Sed
Christus Deus & homo est speciali modo in sacra-
mento Eucharistiae, cum hoc sacramentum realiter
& substantialiter ipsum contineat: Ergo illud est fi-
nis aliorum sacramentorum.

§. III.

Corollaria præcedentis doctrinæ.

EX his intelliges primò, quod licet realis & sa-
cramentalis receptio Eucharistiae, non sit de
necessitate salutis, bene tamen mystica & spiritua-
lis. Vnde Thomas hic art. 3. ad 1. & in 4. dist. 9.
quæst. 1. art. 1. quæst. iunc. 2. ad 1. exponit verba illa
Christi Ioan. 6. Nisi manducaveritis carnem Filii
hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis
vitam in vobis, de hac mystica & spirituali recep-
tione Eucharistiae: Dominus (inquit) loquitur de
Dd 3 man-

manducatione spirituali, sine qua non potest esse salus. A
 Consistit autem mystica hæc & spiritualis susceptio
 Eucharistiae, in incorporatione cum Christo, juxta
 illud Augustini Tractatu 26. in Ioan. *Hoc est
 manducare illam escam, & illum bibere potum, in Christo
 manere, & illum manentem in se habere:* unde cum per
 Baptismum incorporemur Christo, realis susceptio
 Baptismi, est mystica & spiritualis receptio Eucha-
 ristiae, & votum implicitum & virtuale illius; est
 enim (ut supra dicebamus) quædam inchoatio
 vite spiritualis, quæ ex se & ex natura sua ordinatur
 ad suam perfectionem, consummationem, & fi-
 nem, qui non est alius, quam unio & incorporatio
 cum Christo, quæ fit in sacramento Eucharistiae.
 Ex quo fit, receptionem spiritualem Eucharistiae,
 ejusque votum, causam esse ejusdem effectus, cu-
 us est causa susceptio sacramentalis Baptismi, non
 tamen eodem modo; nam Baptismus in resus-
 ceptus, est causa efficiens instrumentalis illius:
 Eucharistia verò spiritualiter recepta, est ejus cau-
 sa finalis, & universalis. Ex quo intelliges, votum
 Eucharistiae, quo in Baptismo, & in aliis sacramentis
 implicite includitur, esse longe diversæ rationis à
 voto sacramentali Baptismi, & Pœnitentiæ, quod in-
 cluditur in contritione, vel dilectione Dei super
 omnia; nam Eucharistia per modum finis, in Bap-
 tismo & in aliis sacramentis includitur; votum au-
 tem sacramenti Baptismi, vel Pœnitentiæ, per mo-
 dum causæ efficientis, includitur in contritione vel
 in dilectione; unde votum Eucharistiæ causat pri-
 mam gratiam, solum in genere causæ finalis; vo-
 tum verò Baptismi vel Pœnitentiæ, eam in genere
 causæ efficientis instrumentalis producit. Per
 quod præcipua Adversariorum argumenta solvun-
 tur, ut patebit ex dicendis §. sequenti.

35. Intelliges etiam ex dictis, speciali quadam ra-
 tione includi votum Eucharistiæ in Baptismo, quæ
 non includitur in aliis sacramentis: Baptismus enim
 est initium vite spiritualis, Eucharistia verò ejus
 perfectio & consummatio: Sed initium vite spiri-
 tualis, speciali quadam ratione, ad suam perfectio-
 nem & consummationem, tanquam in finem in-
 clinatur: Ergo Baptismus speciali quadam ratione
 inclinatur in Eucharistiam tanquam in finem, sub-
 indeque in Baptismo, speciali quadam ratione, in-
 cluditur votum Eucharistiæ ut finis.

§. IV.

Solvuntur objectiones.

26. Obijciens primò auctoritatem D. Thomæ supra
 quæst. 65. art. 4. ubi agens de necessitate sacra-
 mentorum novæ legis, dicit Baptismum tantum &
 Pœnitentiam esse sacramenta necessaria necessitate
 mediæ, respectu cujuslibet, & sacramentum Ordinis
 respectu totius communitatis; alia verò solum ad
 melius esse necessaria pronuntiat: Ergo ex D. Tho-
 ma Eucharistia non est necessaria necessitate mediæ
 ad salutem.
27. Respondeo D. Thomam loqui ibi de omnibus
 sacramentis, secundum quod sunt specialia quædam
 & distincta sacramenta, & per ordinem ad effectus
 quos habent causare in genere causæ efficientis; in
 quo sensu non dicimus Eucharistiam, esse necessari-
 am, sed in alio supra explicato. Unde diligenter
 observandum est, & semper præ oculis habendum,

ut sic præcipua Adversariorum argumenta solu-
 diluantur, quod Eucharistia dupliciter considerari
 potest, primò in quantum aliquod sacramentum
 particulare, & sic habet influentiam per modum
 causæ efficientis in suam propriam gratiam, quæ
 confert, distinctam à cæteris: Secundo ut causa in-
 ventalis aliorum sacramentorum, & sic habet influen-
 tiam in omnem gratiam, & in omnes effectus
 dantur per alia sacramenta; & ista causalitas est in-
 talis, quia omnia sacramenta ordinantur ad Eucha-
 ristiam ut ad finem, quatenus in ea realiter con-
 netur ipsa communicatio passionis Christi, & po-
 testissima unio ad ipsum, qui est finis omnium sa-
 cramentorum, & institutionis eorum. Primo igitur
 votum Eucharistiæ non est de necessitate salu-
 tis secundum modum dicitur votum Eucharistiæ
 necessarium, quia cum ejus influentia sit univer-
 salis in omnia sacramenta, hoc ipso quod sacra-
 mentum Baptismi est necessarium, etiam Eucharistia
 intentata in illo, & implicite ac virtualiter inten-
 tenta, necessaria erit.

Obijciens secundo: Illud non est necessarium no-
 cessitate mediæ ad consequendam primam gratiam,
 sine quo prima gratia obtineri potest: Actum vero
 Eucharistiæ potest prima gratia obtineri: Ergo
 votum Eucharistiæ non est ad illam obtinendam no-
 cessarium necessitate mediæ. Major patet, Minor
 probatur: quia per solum Baptismum, vel Pœni-
 tiam, potest quis consequi primam gratiam; cum
 enim Baptismus & Pœnitentia sint sacramenta me-
 tuorum, ad productionem primæ gratiæ per se pri-
 mò instituta sunt.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem
 & ad illius probationem, nego Consequentiam
 quia in ipsa susceptione Baptismi vel Pœnitentiæ,
 implicite, & virtualiter, votum Eucharistiæ per mo-
 dum finis includitur, ut supra ostensum est.

Instabis: Votum Eucharistiæ non includitur in
 sacramentis Extremæ Unctionis, Confirmationis,
 & Matrimonii: Ergo neque in Baptismo. Con-
 sequentia videtur legitima, expatitate rationis. An-
 tecedens probatur. Qui recipit Extremam Unctio-
 nem v.g. potest habere voluntatem explicite, quæ
 proponat se amplius non communicaturum, post
 quia certò licet se statim moriturum: Ergo in sus-
 ceptione Extremæ Unctionis, non includitur votum
 Eucharistiæ.

Respondeo primò, negando Antecedens, nam
 etiam Confirmatio, Matrimonium, & Extrema
 Unctio, ordinantur ad Eucharistiam: nova igitur
 sumptionis sacramentalis, sed ad disponendum ad
 ejus effectum, qui est unio cum Christo, & vite æ-
 terna, vel ad illum conservandam. Confirmatio
 roborat nos in fine, & reddit membra Christi
 fortiora, ad confitendum fidem ejus, & consequen-
 ter ad conservandam unionem cum Christo, quæ
 est effectus generalis omnium sacramentorum,
 principaliter tamen appropriatus Eucharistiæ. Et
 derivatus ab illa ut à fine: Extrema verò Unctio ma-
 ximè ordinatur ad conferendam istam unionem
 cum Christo, in ultimo conflictu, ut præparet nos
 ad ultimam perseverantiam, & introitum in celo-
 lum: & sic maximè respicit vitam æternam, quæ est
 proprius effectus Eucharistiæ. Matrimonium igitur
 significat conjunctionem Ecclesiæ cum Christo, & sic
 suo modo disponit ad illam conjunctionem
 cum Christo, quæ specialiter fit in Eucha-
 ristia; & similiter servit secundariò, ad repri-
 mendam vel mitigandam concupiscentiam,
 cujus repressio vel mitigatio, est maxima dispo-
 nitio ad Eucharistiam.

Actio ad Eucharistiam, Ad probationem Antecedentis dicendum est, posse quidem hominem qui recipit Extremam Unionem, habere voluntatem explicitam, quā proponat se amplius non communicaturum; velle tamen non posse, quod Extrema Unio non ordinetur ad Eucharistiam tanquam ad finem, cum omnia sacramenta nova legis, ex sua natura & institutione id habeant unde propolium illud iterum non communicandi, tollit quidem seu impedit votum explicitum & formale Eucharistiae, non tamen votum ejus implicitum & virtuale, cum illud in receptione cujuslibet sacramenti imbibatur, ut ex supra dictis patet.

Respondeo secundò, dato Antecedente, negando Consequentiam; nam ut §. precedenti coroll. ostensum est, votum implicitum Eucharistiae in Baptismo (idem cum proportionem dicendum de Penitentia) speciali quadam ratione imbibitur, quā non includitur in aliis sacramentis; quia nimirum inchoatio vitae spiritualis, quā fit in Baptismo, specialiter ordinatur ad perfectionem & consummationem ejusdem vitae spiritualis, quā fit in Eucharistia, juxta illud quod ex Dionysio supra retulimus: *Non contingit aliquem perfici perfectione hierarchica, nisi per divinisimam Eucharistiam.*

Obijcies tertio: Si votum Eucharistiae esset necessarium ad consequendam primam gratiam, sequeretur quod ille qui suscipit aliquod sacramentum, aut facit actum charitatis, teneretur habere expressum desiderium communicandi, & recipiendi Eucharistiam, quamprimum possit: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud.

Respondeo negando sequelam Majoris: Tum quia votum Eucharistiae quod dicimus esse medium necessarium ad salutem, non est explicitum & formale, sed duntaxat implicitum & virtuale: Tum etiam, quia desiderium communicandi solum est votum & desiderium Eucharistiae, ut particulare sacramentum est, & respectu particularis effectus ejus: votum autem Eucharistiae quod dicimus esse de necessitate salutis, fertur ad Eucharistiam ut est causa universalis aliorum sacramentorum, & quatenus habet incorporare nos Christo, illique nos perficere unire, qui est finis omnium sacramentorum, D

ut antea declaravimus.

ARTICULUS V.

Quandòam Christus instituit Eucharistiae sacramentum:

§. I.

Praemittitur quod apud omnes est certum, & referuntur sententia.

Christissimum est secundum fidem; sacramentum Eucharistiae fuisse institutum à Christo in nocte cenae ultimae, factae cum Discipulis, pridie quam pateretur: Idem aperte testantur Evangelistae, praesertim Matthaeus cap. 26. his verbis: *Cenavit autem eis, accepit Iesus panem, benedixit, ac fregit, deditque Discipulis suis, & ait: Accipite & comedite. Hoc est corpus meum.* Et accipiens calicem gratias egit, & dedit illis dicens: *Bibite ex hoc omnes, hic est enim san-*

guis meus &c. Id etiam habetur in Concilio Viennensi, Clementinā unicā de reliquiis & veneratione Sanctorum, & in Tridentino sessione 13. cap. 1. ubi sic dicitur: *Ita majores nostri omnes, quotquot in vera Ecclesia fuerunt, qui de sanctissimo hoc sacramento diservierunt, apertissime professi sunt, hoc tam admirabile sacramentum in ultima cena Redemptorem nostrum instituisse.* Et cap. 2. *Salvator noster discessurus ex hoc mundo ad Patrem, sacramentum hoc instituit, in quo divitias divinisimae suae amoris veluti in nos effudit.* Idem proficitur Ecclesia in Canone Missae, verbis illis: *Qui pridie quam pateretur, accepit panem &c.*

Tres hujus rei congruentias assertit S. Thomas hic art. 5. Prima est, quia cum Christus vellet in propria specie discedere ab Apostolis, congruum fuit, ut seipsum relinqueret in specie aliena. Quam rationem insinuat Emilienus homil. 4. in Pascha, his verbis: *Quia corpus assumptum ablaturus erat ab oculis, & illaturus fideribus, necesse erat ut die cenae sacramentum corporis & sanguinis sui consecraret nobis, ut coheretur fegiter per mysterium, quod semel offerebatur in pretium.* Secunda est, quia cum sine fide passionis Christi non possit esse salus, juxta illud Apostoli ad Romanos 3. *Quem posuit Deus propitiatorem per fidem, in sanguine ipsius,* oportuit ut omni tempore esset apud homines aliquod repraesentativum passionis Christi, subinde quod Christus pridie quam pateretur, suae passionis mox futurae, memoriale nobis exhiberet in sacramento Eucharistiae. Tertia, quia ea quae ultimò dicuntur & fiunt, maxime amicis recedentibus, magis memoris commendantur, eo quod magis tunc inflammatur affectus ad amicos, & ea ad quae magis afficimur, profundius animo imprimuntur, proindeque ut sacramentum corporis & sanguinis Christi, vehementius commendaretur Apostolis, congruum fuit ut Christus in ultimo suo discessu ab eis, ipsum institueret. Addi potest quod testamentum fieri solent ante mortem testatoris: unde cum Christus in Eucharistia, suum corpus & sanguinem Discipulis, & aliis fidelibus, quasi testamento legaverit, ut dicitur Lucæ 22. convenientissimum fuit, ut pridie quam moreretur, mirabile hoc sacramentum institueret.

In hoc, ut dixi, conveniunt omnes fideles, sive Latini, sive Graeci, sed magna & celebris est inter illos controversia, de die quā Christus ultimam cenam cum Apostolis fecit. Graeci enim, ut suum ritum & sententiam de consecratione Eucharistiae in pane fermentato tueantur, asserunt Christum, cenam illam celebrasse non die aut lunā 14. primi mensis, nam tunc non licebat Judaeis comedere fermentatum, ut patet Exodi 12. sed die aut lunā 13. quo tempore Judaei, non azymis, sed fermentatis panibus utebantur.

Sunt etiam quidam ex Latinis, ut Stella in Lucam, Oleaster, Luyfius, & alii, qui eandem sequuntur sententiam, diverso tamen ducti fundamento: Ideo enim volunt Christum manducasse Agnum lunā 13. quia (inquunt) ita lex statuebat: quod enim dicitur Exodi 12. Agnum immolandum esse lunā 14. ad vespertam, existimant debere intelligi de prima vespere, quae est finis lunae seu diei 13. Graeci verò, licet admittant Agnum debuisse manducari juxta legem, lunā 14. in secunda vespere, addunt tamen Christum anticipasse unā die, & manducasse illum lunā 13. quod colligunt ex eo quod Ioan. 18. dicitur quod Sacerdotes non introierunt in Praetorium (ea scilicet die quā Christus crucifixus est) ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha; Ex hoc